

Natura 2000 w praktyce

„Wyznaczanie ostoi NATURA 2000” to tytuł nowej książki znanego wrocławskiego przyrodnika, pracownika Muzeum Przyrodniczego, dr. Krzysztofa Świerkosza. Publikację najkrócej można określić mianem praktycznego przewodnika do wyznaczania Specjalnych Obszarów Ochrony (tzw. ostoi siedliskowych). Autor świadomie pomija procedurę wyznaczania Obszarów Specjalnej Ochrony, czyli ostoi ptasich, gdyż jest ona o wiele prostsza i ornitologowie w większości ją znają. O wiele dłuższy, bardziej czasochłonny i skomplikowany jest proces wyznaczania SOO. Jego usprawnieniu ma służyć ten przewodnik.

Książka rozpoczyna się od ukazania założeń wyjściowych i krótkiej charakterystyki NATURY 2000, a także mitów i obaw z nią związanych. Następnie krok po kroku mamy opisane wszystkie czynności podejmowane podczas wytyczania SOO: począwszy od werbowania ludzi do pracy w terenie, przygotowania podkładów kartograficznych, a skończywszy na wprowadzaniu danych do Standardowego Formularza Danych. Szczegółowo analizując każdy krok, Autor daje wskazówki, na co zwracać uwagę, a co nie jest aż tak ważne. Dr Świerkosz jest też realistą – zdaje sobie sprawę z ciągłego braku funduszy na badania terenowe, przedstawia zatem również „wersję dla ubogich” wyznaczania obszarów, kiedy trzeba opierać się głównie na pracy wolontariuszy. Niewątpliwie bardzo przydatna jest ta część książki, w której analizuje Standardowy Formularz Danych punkt po punkcie. Uzupełnieniem książki jest spis polsko- i obcojęzycznej literatury, jaka może być przydatna w pracach.

Cennym dodatkiem jest 11 załączników tekstowych stanowiących swoiste „wyciągi” z unijnych dyrektyw (ptasiej i siedliskowej) dotyczące obszaru Polski. Jest w nich zatem spis siedlisk i gatunków załącznika I i II dyrektywy siedliskowej i gatunki ptaków z załącznika I dyrektywy ptasiej, występujące w Polsce. Niezwykle cenne są również listy gatunków i siedlisk proponowanych z terenu Polski i wstępnie zaakceptowanych przez Komisję Europejską do włączenia do odpowiednich załączników obu unijnych dyrektyw.

Jedyny „zarzut”, jaki można postawić Autorowi sformułuję następująco: „Czemu dopiero teraz?”. Książka ta bowiem powinna trafić do zainteresowanych NATURĄ 2000 przyrodników (a w moim odczuciu powinni nimi być wszyscy z nich) przynajmniej dwa lata temu. Tak, jak każdy członek Wojewódzkiego Zespołu Realizacyjnego został zaopatrzony w materiały instruktażowe, tak każdy przyrodnik powinien mieć w zasięgu ręki „Wyznaczanie ostoi NATURA 2000”. Co nie znaczy jednak, że książka jest już niepotrzebna. Wręcz przeciwnie, proces wyznaczania obszarów NATURY 2000 wciąż trwa (choć wydaje się, że przynajmniej na szczeblach wojewódzkich został zamknięty), zatem publikacja jest stale aktualna. Prócz tego po ewentualnym wejściu Polski w struktury UE pojawi się realna szansa na włączenie na trwałe do załączników unijnych dyrektyw gatunków i siedlisk wstępnie zaproponowanych, przez co trzeba będzie dla nich wyznaczać obszary. W ostateczności książka może posłużyć organizacjom pozarządowym do sporządzenia shadow list, alternatywnej listy ostoi – jeśli zajdzie taka potrzeba. Już niemal tradycją (dobrą tradycją, trzeba podkreślić), stało się dołączanie płyty CD. Zawiera ona elektroniczną wersję publikacji, teksty obu dyrektyw, w tym zmiany w dyrektywie ptasiej, a także omówienie standardowych formularzy danych osobno dla ostoi ptasiej i siedliskowej.

Krzysztof Wojciechowski

Świerkosz K., *Wyznaczanie ostoi NATURA 2000*, WWF Polska Światowy Fundusz na Rzecz Przyrody, Warszawa 2003.